

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ויגש

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טו

(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה
שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לזכות

רבקה תמר תחי'

ליום הולדתה לאויש"ט, ביום ד' טבת ה'תשפ"ו

ולזכות אחי' ואחותה

מנחם מענדל, יוסף יצחק, יעל, ואחי' שיחיו

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' ירון ארי' וזוגתו מרת שירה שירלי שיחיו בוגנים

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula*!!!
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.
יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).
שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".
מעין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
האמונה הטורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת, בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.
לקוטי נגינים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).
דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת "אהלי תורה", ניו-יורק.
דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. פירוש רש"י על "וינהלם" והשאלות על כך

בסוף פרשתנו, כאשר מספרת התורה כיצד כלכל יוסף את תושבי ארץ מצרים וארץ כנען, שכאשר לא היה בידם עוד כסף כדי לרכוש מזון נתן להם יוסף "לחם" עבור המקנה שלהם – נאמר בתורה¹ "ויתן להם יוסף לחם בסוסים... וינהלם בלחם בכל מקניהם בשנה ההוא".

רש"י מצטט את המילה "וינהלם" ומפרש: כמו וינהגם, ודומה לו אין מנהל לה², על מי מנוחות ינהלני³.

בפשטות, רוצה רש"י לבאר את המילה "וינהלם", כי זוהי מילה שאינה נפוצה כל כך בחומש. ולכן אף מביא רש"י הוכחות לפירושו, שיש מקומות נוספים שבהם משמעות הביטוי "נהל" היא נהג.

אך אין מובן:

(א) ביטוי זה מופיע גם לפני כן בחומש⁴ – "אתנהלה לאטי" – ושם אין רש"י מפרש את משמעותו. וממה נפשך: אם בן החמש יודע את פירוש המילה, ולכן אין רש"י צריך לפרש זאת בפעם הראשונה – מדוע הוא חייב לפרש זאת בפרשתנו⁵? ואם בן החמש אינו יודע את

פירוש המילה, אשר לפיכך רש"י מבארה בפרשתנו – הרי צריך היה רש"י לבאר זאת בפעם הראשונה, לגבי "אתנהלה לאטי"?

(ב) מדוע מביא רש"י שתי הוכחות לפירושו ואינו מסתפק באחת משתייהן?

(ג) מדוע מביא רש"י את ההוכחה הראשונה מן הפסוק בספר ישעיהו "אין מנהל לה", ולא מפסוק קודם בספר ישעיהו⁶, ועל מבועי מים ינהלם? ובמיוחד כאשר (א) שם מופיע ביטוי הזהה בדיוק לביטוי "וינהלם" שבפסוקנו, (ב) שם מופיעה המילה במשמעות חיובית – "ינהלם" – כבענינו, בעוד אשר בפסוק "אין מנהל לה" היא מופיעה באופן שלילי.

(ד) כיון שבמילה "וינהגם" מתכוון רש"י לבאר את המילה "וינהלם"⁷, לא היה רש"י צריך לומר "כמו וינהגם..."⁸, אלא "וינהלם, לשון הנהגה" או "לשון וינהגם" וכדומה⁹?

(ה) מדוע אומר רש"י "ודומה לו¹⁰ אין מנהל לה..." ולא "וכן...", כנפוץ בפירוש רש"י¹¹ במקרים דומים?

מכך מובן, שמשמעות הפסוקים "אין מנהל

תרגם לשון נושא וסבל ולא דקדק לפרש אחר לשון העברית". וראה לקמן הערה 31.

(6) מט, יוד. ועד"ז שם לפני"ז (מ, יא): ובחיקו ישא עלות ינהל.

(7) ואין כוונת רש"י "כמו וינהגם" – כאילו ה' כתוב בקרא "וינהגם" (ראה לדוגמא פרש"י לעיל מז, יג), ה"ל במקום "ג" – כי לפרש"י מצינו (ראה פרש"י קדושים יט, טז) שהאותיות מתחלפות רק כשהן ממוצא אחד.

(8) כ"ה גם בדפוס ראשון ושני ובכו"כ כת"י רש"י. אבל בכת"י רש"י (ה"א קעג) "וינהלם וינהגם".

(9) ראה לדוגמא פרש"י פרשתנו מז, יח. מז, כט.

אבל מה שפרש"י בבשלה שם "לשון מנהל" ולא כתב "כמו וינהגם" או "לשון הנהגה" וכיו"ב (וגם אינו מביא ראיות לפירושו) – כי כבר ידוע פירוש לשון מנהל מפירש"י בפרשתנו.

(10) וכן בפירושו לפני זה מז, יג.

(11) דוגמא בפרשתנו לעיל מז, כט.

(1) מז, יז.

(2) ישע' נא, יח.

(3) תהלים כג, ב.

(4) וישלח לג, יד.

(5) ופשיטא שאין מקום לפרש בפשוטו דפרש"י כבדקדוקי רש"י (באר רחובות) כאן, "משום דמצינו מלת הנהלולים (ישע' ז, יט) והיינו מין עץ שפל ונבזה ולא יתכן כאן לכן הוצרך לפרש דזה הוא לשון הנהגה וינהלם" – כי מכיון דלא יתכן כאן, אין צריך לשלול ולפרש שפירושו בפשוטו (נוסף ע"ז שלרש"י ישע' שם, הפירוש והנהלולים הוא "בתי תושבחה" כבתרגום שם).

לכאורה י"ל שרש"י בא לשלול פי' התרגום "וחנינו בלחמא". אבל לפני"ז צ"ע שינוי הלשון והשלילה כאן ובפירושו בפ' בשלה (טו, יג) "נהל ל' מנהל ואונקלוס

כפי שדברו ועוררו כמה פעמים לאחרונה – שע"פ הודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, כבר סיימו את כל ההכנות לגאולה, וכעת צריכים רק להמשיך את הגאולה בפועל בגשמיות וחומריות העולם (חומריות שנעשית לגשמיות), בגלוי לעיני בשר.

... היום צריך רק לפקוח את העיניים, ואז יראו איך שכל העולם תובע שכל יהודי יהי' כבר בהמעמד ומצב דגאולה האמיתית והשלימה.

ויש לומר, שזה גופא הוא הטעם לכך שרואים כיום איך שיהודים יכולים לעמוד בענייני היהודים עם כל התוקף והבעלות [הבעה"ב' תישקייט] גם על אוה"ע – ואין הדבר תלוי אלא ברצונם – דכיון שעומדים מיד לפני הגאולה, שבה יתגלה בפועל כיצד "ודוד עבדי נשיא להם לעולם"¹, "וידעו הגוים כי אני ה'"² – לכן זה משתקף בפועל במצב של דורנו, כהכנה המוליכה ישירות לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ולהוסיף, שזה מרומז גם ב"ויגש אליו יהודה", שיחד עם הסיוע של תוקף העבודה של יוסף שבדורנו – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יש גם את ה"ויגש אליו יהודה", משיח שיבוא בקרוב ממש, "ודוד עבדי נשיא להם לעולם", שבא בסיוע ונתנית כח מיוסף (שבדורנו), "כמוך כפרעה"³, (פרעה דקדושה) ד"אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין"⁴.

לקוטי

ויגש

שיחות

לה"ו, על מי מנוחות ינהלני" אינה זהה ממש למילה "וינהלם" שבפסוקנו.

ב. "וינהלם" כאן במשמעות מיוחדת

ההסבר לכך הוא:

רש"י כתב את פירושו בלשון הקודש¹², ומילה שהיא נפוצה בלשון הקודש אין הוא צריך לבאר, כי הלומד פירוש רש"י מכיר את משמעותה.

לכן אין רש"י צריך לבאר את המילה "אתנהלה", כי בן החמש, שלומד את פירוש רש"י בלשון הקודש, מכיר את משמעותה – אני אוביל (את עצמי ואת הילדים, את הצאן והבקר).

אך בפסוקנו, כאשר נאמר "וינהלם בלחם"¹³, אי אפשר לפרש שהוא הוביל אותם ב"לחם".

התרגום מתרגם "והנינון בלחמא" – שהוא כלכל אותם בלחם. אך על-פי פשוטו של מקרא אין רש"י יכול לפרש כך, כי כבר נאמר לפני כן בפסוק "ויתן להם יוסף לחם בסוסים...". אמנם, הפסוק מוסיף כאן, "בכל מקניהם בשנה ההיא" – אבל לשם כך אין צורך לומר שוב "וינהלם בלחם", ודי היה להוסיף "ובכל מקניהם בשנה ההיא".

לפיכך צריך רש"י לפרש "כמו וינהגם", כאן צריך רש"י לחפש "וינהלם" הוא מלשון הנהגה, כיון שכאן אין זה נראה מלכתחילה מתאים, כדלעיל, אלא שבכך הוא מתכוון בעיקר לביטוי "וינהגם" המופיע בתנ"ך, בתהלים¹⁴ – "וינהגם כעדר במדבר", ולכן הוא

אומר "כמו וינהגם"¹⁵, ולא "לשון הנהגה" וכדומה¹⁶.

ובכך מוסבר גם הביטוי "וינהלם" לגבי לחם, כדלעיל.

ג. "וינהלם" – הנהגה מיוחדת

משמעות הלשון "וינהגם" בתהלים אינה רק שהקדוש-ברוך-הוא הוביל אותם בהליכה רגילה כפשוטה, אלא הוא הוביל אותם בהנהגה מיוחדת, כעדר במדבר, עם כל צרכיהם, כרועה המוביל עדר במדבר, דבר שאפשרי רק על ידי התמסרות מיוחדת וכדומה, שכל צרכיהם ינתנו להם באופן מתאים וטוב.

וכך בעניננו. לאחר שהתורה מספרת "ויתום הכסף... ויתן להם יוסף לחם...", מוסיפה התורה שהנתינה היתה באופן של "וינהלם בלחם... בשנה ההיא" – לא זו בלבד שהוא כלכל אותם¹⁶, אלא הוא "ניהל" את ההזנה באופן מיוחד ומתאים, על ידי חישוב וחלוקת ה"לחם" כך שיהא מספיק לשנה שלימה¹⁷, ולא ניצול כל הלחם בבת אחת בתחילת השנה וכדומה¹⁸.

(15) ומכיון שתיבה זו (וינהגם) נמצאת רק פעם א' בתנ"ך – אין רש"י צריך להביא עוד תיבה (וכיו"ב) מהכתוב כדי לציין הכתוב בדיוק.

(16) אבל אין לומר שכונת רש"י ב"כמו וינהגם" היא רק לתוכן תיבת וינהגם, כלומר: בפשטות היינו מפרשים שהנהגה שייכת לפעולה גשמיית (אתנהלה לאטי) והנהגה לניהול רוחני. ולכן מפרש רש"י דאינו מוכרח, כי וינהלם הוא "כמו וינהגם" – אותו הענין והתוכן – כי ברוב המקומות בתורה ובפרט שלפני פסוק זה, נאמר לשון הנהגה על הנהגה גשמית (ראה לדוגמא ויצא לא, יח. כו). (16*) להעיר מעקידה סוף פרשתנו: הוא שאמר וינהלם בלחם ג' כי ברחמינו ינהלם לתת להם שארית בארץ. (17) ראה בחיי פרשתנו מז, יד.

(18) ראה גם ספורנו עה"פ. אלא ש(כנראה) מפרש תיבת "וינהלם" – "נהלם לאט" (כפי' בפ' בשלח טו, יג. מצודות ישעי' מ, יא. *דה"ב לב, כב. וראה ראב"ע ורד"ק ישעי' שם. מהר"י קרא ישעי' נא, יח. ראב"ע תהלים לא, ד); משא"כ לדעת רש"י, שפירושו (רק) – "כמו וינהגם". וראה לקמן הערה 23.

(* נמשא"כ בפרש"י שם "ניהל – כמו מנהל").

בדומה לנאמר בתורה לפני כ"ן¹⁹, ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו ואת כל בית אביו לחם לפי הטף", לפי הצריך לכל בני ביתם²⁰, בהתחשבו אפילו בכך שדרך הטף לפורר את הלחם²¹.

כשם שמוצאים בדרכו של יוסף באיסוף התבואה בשנות השבע בכלל, שהוא דאג והשגיח שהתבואה תישמר למשך התקופה כולה – כפי שמבאר רש"י את הנאמר בפסוק²², ויתן אוכל בערים אוכל שדה העיר אשר סביבותיה נתן בתוכה", שיוסף נהג כך משום ש"כל ארץ וארץ מעמדת פירותיה ונותנין בתבואה מעפר המקום ומעמיד את התבואה מלירקב".

ד. במקומות אחרים, "ניהול" הוא הולכה גשמית;

כיון שהמשמעות של המילה "ניהול" כאן אינה ניהול רגיל, לכן צריך רש"י להביא הוכחות ודוגמאות אשר בהן הלשון "ניהול" אינה מופיעה במובן הפשוט של הולכת הוולת, אלא ניהול מיוחד. לפיכך אומר רש"י, ודומה לו אין מנהל לה, שגם שם המשמעות של "מנהל" דומה ל"ניהול", כי מדובר שם על כלל ישראל, ומובן בפשטות, שהכוונה היא לניהול במשמעות ובמובן כללי²³.

לפי זה מובן מדוע אין רש"י מביא את הפסוק הקודם מספר ישעיהו, ועל מבויעי מים ינהלם, כי שם נאמרים הדברים בהמשך למילים, כי מרחמם ינהלם²⁴, שכאן משמעות

המילה "ינהלם" הכתובה ללא ציון פרט מסוים בהנהגה, היא הנהגה כללית, ואם כך, אין צורך, לכאורה, לומר זאת שוב, ולכן פירוש המילים, ועל מבויעי מים ינהלם" הוא בפשטות – ניהול גשמי בפועל²⁴: הוא יוביל אותם למקום של מעייני מים, בהמשך לתחילת הפסוק, לא ירעבו ולא יצמאו...²⁵.

לפי זה גם מובן מדוע אין רש"י מצטט את הפסוק מפרשת בשלח²⁶, נהלת בעוז אל נזה קדשך, כי גם שם ניתן היה להסיק בפשטות, ש"נהלת" הוא הניהול של הליכה, אל נזה קדשך²⁷.

בדומה לכך לגבי מקומות אחרים בנביאים ובכתובים²⁸, אשר בהם אין הביטוי ניהול מכון לניהול במובן הכללי, אלא לניהול של הליכה כפשוטה.

ה. רק באמצעות שתי ההוכחות שמביא רש"י ניתן להבין את "וניהלם"

אך הפסוק, אין מנהל לה" אינו דומה ממש לעניינו, כי למרות שאין הכוונה לניהול של הליכה כפשוטה, הרי גם ההנהלה הכללית, שמנהלים את כל צרכי המדינה והעם, דומה לניהול של הליכה כפשוטה –

להפירוש לשון נושא וסבל. אלא שאעפ"כ מפרש רש"י שגם "נהלת" הוא "לשון מנהל" כי ב' ענינים הם: נחית בחסד (הנהגה בחסד) עם זו גאלת. נהלת בעוז אל נזה קדשך. וראה ראב"ע שם.
(24) ראה תרגום שם, שעל "מרחמם" ינהלם" תרגם "ודברינו", ועל "וניהלם" – "שרינו".
(25) ופשיטא בנוגע להכתוב "ובחיקו ישא עלות ינהל", שהיינו מפרשים ע"ש פעולה הגשמית שבוה.
(26) טו, יג.

(27) כיון שנאמר "אל נזה קדשך" – למקום מסוים, שמורה יותר על הנהגה בפועל, משא"כ הלשון "ויהלם" כעדר במדבר.
(28) תהלים לא, ד. דה"ב כח, טו: וינהלם בחמורים (ראה מפרשים שם). לב, כב: וינהלם מסביב (ראה מצודות ותרגום שם).

ג.

ווי גערעדט און מעורר געווען כמה פעמים לאחרונה – אז לויט דער הודעה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, האָט מען שוין פֿאַרענדיקט אַלע הכנות צו דער גאולה, און איצטער דאַרף מען נאָר ממשיך זיין די גאולה בפועל אין גשמיות וחומריות העולם (חומריות וואָס ווערט איבערגעמאַכט אויף גשמיות), בגלוי לעיני בשר.

... היינט דאַרף מען נאָר אויפֿעפֿענען די אויגן, וועט מען זען ווי די גאַנצע וועלט מאָנט אַז יעדער איד זאָל שוין שטיין אין דעם מעמד ומצב פון גאולה האמיתית והשלמה.

ויש לומר, אַז דאָס גופא איז דער טעם פֿאַרוואס מ'זעט היינט ווי אידן קענען שטיין בעיני היהודים מיטן גאַנצן תוקף און בעה"ב"ישקייט אויך אויף אוה"ע – ואין הדבר תלוי אלא ברצונם – וואָרום היות, אַז מ'שטייט גלייך פֿאַר דער גאולה, ווען עס וועט נתגלה ווערן בפועל ווי "ודוד עבדי נשיא להם לעולם"¹, "וידעו הגוים כי אני ה'"² – דעריבער שפיגלט זיך עס אָפּ בפועל אין דעם מצב פון אונזער דור, אַלס הכנה וואָס פירט גלייך אַריין צו דער גאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו.

ולהוסיף, אַז דאָס איז אויך מרומז אין "ויגש אליו יהודה", אַז צוזאַמען מיט דעם סיוע פון דער תוקף העבודה פון יוסף שבדורנו – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, האָט מען אויך דעם "ויגש אליו יהודה", משיח שיבוא בקרוב ממש, "ודוד עבדי נשיא להם לעולם", וועלכער קומט בסיוע ונתנית כח פון יוסף (שבדורנו), "כמוך כפרעה"³, (פרעה דקדושה) ד"אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין"⁴.

(משיחות ש"פ ויגש, ד' טבת תשנ"ב)

- (1) יחזקאל לו, כה.
- (2) שם, כח.
- (3) פרשתנו מד, יח.
- (4) זח"א רי, א.

המזמור: „ברוך ה' לעולם אמן ואמן“, „ראה . . ביאת המשיח, על כן נתן תודות לשם“⁶.

* * *

מהענינים העיקריים דגאולה האמיתית והשלימה – בנין ביהמ"ק השלישי (למעלה מהמשכן, מבית ראשון ומבית שני), „מקדש" אדני-כוננו ידיך" . . יש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז ב"מעשינו ועבודתינו" בענינים שהם מעין ודוגמא והכנה לבניית בית המקדש השלישי – ע"י בנין בתים חדשים (והוספה וחזוק הבתים הקיימים כבר) בתים בכל ג' הקוין דתורה תפלה וגמ"ח.

(משיחות ש"פ ויגש, ה' טבת תנש"א)

לקוטי

ויגש

שיחות

1. באהבת ה' יש שני סוגים כללים

מיינה של תורה שבפירוש רש"י: על הפסוק³² „וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים... ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה" מבאר אדמו"ר הזקן בתורה אור³³, שבאהבת ה' יש שני סוגים כללים:

(א) האהבה הנוצרת ונולדת על ידי השכל, על ידי התבוננות בגדולת ה' וכדומה. (ב) האהבה המסותרת הקיימת באופן טבעי אצל כל יהודי מצד נפשו האלקית, הנמשכת בטבעה אל הקב"ה שהוא מקורה ושרשה. אך אהבה זו היא מסותרת – בהעלם ובהסתור, ועל ידי התבוננות מעוררים ומגלים את האהבה מהעלם אל הגלוי.

וההבדל בין שני סוגי אהבה אלו דומה להבדל שבין שני האופנים של צמיחת תבואה: (א) תבואה הצומחת על ידי זריעה. (ב) הספיחים הגדלים מעצמם – לא מהזריעה הנוכחית, כי אם מזריעה קודמת, „שנפל בה מכבר“.

דומה לכך ההבדל שבין שתי האהבות: האהבה המתהווה על ידי התבוננות דומה לתבואה הצומחת מהתבואה הנוכחית. ואילו גילויי האהבה המסותרת דומה לספיחים – היא באה מעצמה, כיון שהאהבה כבר היתה „זרועה" בנפש „מכבר“.

וזריעת האהבה המסותרת אצל כל יהודי נעשית על ידי יוסף צדיק עליון, אשר על כן הוא נקרא „גנא דגינתא" – הוא זורע וממשיך את האור ל„גינתא", למקור נשמות ישראל.

זוהי המשמעות של „וילקט יוסף את כל

ולכן אין מכך הוכחה ברורה לענינו, „וינהלם בלחם", שיוכלו להשתמש בביטוי „וינהלם", המצביע על הנהגה כללית, לגבי ענין מסויים ביותר, של לחם – מזון.

לפיכך מביא רש"י הוכחה מפסוק אחר „על מי מנוחות ינהלני", שבו הביטוי „ינהלם" במובנו הרחב מופיע בקשר לענין מסויים של שתייה – „מי מנוחות".

ואת ההוכחה מפסוק זה מביא רש"י דוקא לאחר ההוכחה מן הפסוק „אין מנהל לה"²⁹, כי הפסוק „על מי מנוחות ינהלני" הוא משל לכלל צרכי האדם, כפי שמתחיל הפרק „ה' רועי לא אחסר בנאות דשא ירביצני"³⁰,

וממילא ניתן היה להבין שבביטוי „ינהלני" המופיע כאן כמשל, הכוונה היא לניהול בפשטות, „על מי מנוחות", כמו „ועל מבועי מים ינהלם" כבתחילת הפסוק „בנאות דשא ירביצני", ולא לצורך התוכן שבו מדובר, שהקדוש-ברוך-הוא נותן לו את כל צרכיו כראוי, ובראשם – אכילה ושתייה.

אך לאחר שרואים מן הפסוק „אין מנהל לה", שהביטוי של ניהול אינו מתאים רק לניהול של הליכה גשמית, מפרשים גם „על מי מנוחות ינהלני" שהכוונה היא לניהול כל צרכי האדם: דאגה לאכילה ושתייה וכדומה.

יוצא, שדוקא באמצעות שני פסוקים אלו יחדיו או „דומה לו" שהמילה „וינהלם" אינה מופיע רק בקשר לניהול גשמי של הליכה, או רק בקשר לניהול כללי של מדינה ועם וכדומה, אלא גם לגבי ניהול שתוכנו כללי, אם כי בקשר לענין מסויים – כלכלה³¹.

(29) להעיר שבדפוס שני דפרש"י איתא „ועל מי מנוחות" (בוא"ז).

(30) ראה פרש"י ומפרש"י תהלים שם.

(31) ואולי י"ל שגם מה שתיא „זונינון בלחמא", אינו תרגום תיבת „וינהלם", כ"א מפרש הענין, [כדרכו בכ"מ, וכפרש"י בכוונת ת"א (לדוגמא: לך יד, ו. ויחי מט, יב) ועוד], שכוונת הכתוב ב"וינהלם בלחם" (לאחרי אמרו כבר "ויתן להם יוסף לחם") היא „זונינון בלחמא" – מזון וכלכלה במובן הרחב, שענינו השתדלות ונתינת המזון באופן

המועיל ומתאים. וראה תרגום לתהלים לא, ד. וי"ל שלכן לא כתב רש"י כאן דאונקלוס "לא דקדק לפרש אחר לשון העברית" כבפ' בשלח, כי מובן מעצמו שאונקלוס לא בא לתרגם תיבת „וינהלם", כ"א לפרש הענין, משא"כ בתרגומו בפ' בשלח.

(32) פרשתנו מז, יד.

(33) פרשתנו מד, ב ואילך.

הוספה

בשורת הגאולה

י.

מהטעמים לכך שהמעמד ומצב ד"ויחי יעקב בארץ מצרים" (שגם בזמן הגלות נעשה יהודי בעה"ב על העולם, "אדוני הארץ"², ולכן מקבל עזר וסיוע ממלכות המדינה באופן ש"טוב כל ארץ מצרים לכם הוא"³) מודגש ביותר בדורנו זה:

כיון שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, מודגשת בו ההכנה להפיכת הגלות ע"י "טעימה" מעין זה בזמן הגלות – שבסמיכות לסוף הגלות נעשה מעמד ומצב ד"ויחי יעקב בארץ מצרים", והולך וניתוסף ככל שמתקרבים יותר להפיכת הגלות בגאולה האמיתית והשלימה.

... ובמיוחד בשנת "נסים" (תש"נ) ושנת "נפלאות אראנו" (נ"א) – כפי שראינו במוחש הנסים והנפלאות בתקופה האחרונה, כולל ובמיוחד בנוגע להיחס דמלכות המדינה ההיא ("מעצמת-על") לאפשר ולעזור ולסייע לבני" להיות במעמד ומצב של הרחבה, לצאת מן המיצר אל המרחב, באופן שגם בארץ מצרים (ברגעי הגלות האחרונים) יהי' אצלם מעמד ומצב ד"ויחי יעקב",

וכל זה – מפני שעומדים בסמיכות ממש להגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובלשונו של דוד מלכא משיחא, "נעים זמירות ישראל", במזמור פ"ט: "כרתי ברית לבחירי נשבעתי לדוד עבדי"⁴, "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו"⁵, ועד לסיום וחותם

- (1) ויחי מז, כח.
- (2) מקץ מב, ל. לג.
- (3) ויגש מה, כ.
- (4) פסוק ד.
- (5) פסוק כא.

הכסף... ויבא... ביתה פרעה", שכל החסדים – "כסף" – הניתנים ליוסף, הוא "ממשיך אותם למלכות מקור נשמות ישראל – המשכה של האהבה המסותרת לכל יהודי, כמבואר שם בהרחבה.

ז. המשמעות הפנימית של "וינהלם"

אפשר לומר שלענין זה רומז רש"י בפירושו "וינהלם כמו וינהגם, ודומה לו אין מנהל לה...":

ההבדל הפשוט בין הלשון "הנהגה" לבין הלשון "הנהלה" הוא: הביטוי הנהגה משמש בדרך כלל לבטא הנהגה באופן גלוי, שבה ניכרת הקירבה הפשוטה שבין המנהיג למונהג. הלשון "הנהלה" מצביעה על אופן כללי יותר של הנהגה, שבו אין ניכר באופן בולט וגלוי, שהדברים מנהלים על ידי המנהל³⁴.

ורש"י מפרש, שגילוי האהבה המסותרת – "וינהלם" – שישנה אצל כל יהודי הוא "כמו וינהגם", הוא נמשך ומונהג על ידי יוסף הצדיק, אם כי "ודומה לו אין מנהל לה" – רק נדמה, שהדברים מתנהלים מעצמם, אך לאמיתות של דבר יוסף זרע זאת אצל כל יהודי כפרט. אך מכיון ששורש אהבה זו הוא "אור קדמאה", הנעלה מהשתלשלות, אין ניכר בגלוי שהדברים באים מלמעלה.

לכן ממשיך רש"י ומביא גם את הפסוק "על מי מנוחות ינהלני", שבו נרמזים שני הענינים:

(34) ראה הנסמן בקורקונצ'א בשורש נהג ונהל.

גילוי האהבה המסותרת אינו על ידי הזריעה הנוכחית, אלא בדומה לצמיחה "על מי מנוחות", ששם הצמיחה היא בכלל צמיחה של ספיחים הגדלים מעצמם – אך יחד עם זאת המקור הוא "מי מנוחות", בבחינת יסוד, שזוהי דרגת יוסף צדיק עליון, והדברים "נמשכים" אליו מדרגה שמעל להשתלשלות, בחינת בינה, הנקראת "מי מנוחות" כמבואר בתורת הקבלה והחסידות³⁵.

ח. לימוד פנימיות התורה מביא לגילוי האהבה המסותרת

אך הגילוי המעשי של האהבה המסותרת הוא באמצעות התבוננות, כפי שמבואר בתורה אור³³ על מאמר חז"ל³⁶, "נכנס יין יצא סוד", ש"סוד" היא האהבה המסותרת, וגילוי אהבה זו הוא על ידי התבוננות הנקראת "יינה של תורה"³⁷.

ובדומה לכך: על ידי לימוד "יינה של תורה", פנימיות התורה, גם "יצא סוד" – עד לגילוי של הסתום והנעלם לחלוטין – קץ הגאולה³⁸, כהבטחת מלך המשיח לבעל-שם" טוב³⁹, שהוא בא לכשיפוצו מעינותיך חוצה, המעיינות של פנימיות התורה.

(משיחת ש"פ ויגש תשל"ו)

(35) ראה יהל אור תהלים שם. ביאורו להצ"צ ויצא ס"ע קיא ואילך. אה"ת לנ"ך ח"ב ע' תתכה. וש"נ.

(36) עירובין סה, א.

(37) וראה תו"א ויחי ד"ה חכילי עינים (מו, א ואילך).

(38) ראה לקו"ש ח"י ע' 168 ואילך.

(39) אגה"ק דהבעש"ט נדפסה בסו"ס בן פורת יוסף. כתר שם טוב בתחלתו. ועוד.

לזכות

ב"ק אדוננו מזרנו זרבינו מלך המשיח

יחי אדוננו מזרנו זרבינו מלך המשיח לעולם ועד